

AMALIYOTGA YO‘NALTIRILGAN METODIKALARNING INGLIZ TILINI O‘ZLASHTIRISHDAGI SAMARADORLIGI: MULTIMEDIA VA SHADOWING TEXNIKASI TAHLILI

Yangiboyeva Iroda To'lqin qizi

Termiz davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti

Filologiya va tillarni o‘qitish: ingliz tili ta’lim yo‘nalishi talabasi

E-mail: yangiboyevairoda7@gmail.com

ORCID: 0009 0008 7542 8729

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini ikkinchi til (ESL) sifatida o‘rganishda an’anaviy grammatik-tarjima metodidan voz kechib, amaliy va kommunikativ metodikalarga o‘tishning ahamiyati tadqiq etiladi. Tadqiqot obyekti sifatida inglizcha subtitrlil filmlar, "Shadowing" texnikasi va audio-vizual resurslarning talaffuz hamda tinglab tushunish ko‘nikmalariga ta’siri olingan. Bundan tashqari autentik maqolalarni o‘qish hamda kommunikativ faoliyatga asoslangan metodlarning o‘rni ilmiy manbalar asosida yoritiladi. So‘nggi o‘n yil ichida ushbu metodlarning o‘quvchilar til ko‘nikmalariga ta’siri statistik va nazariy tahlil qilinib, ularning samaradorligi diagramma orqali ko‘rsatib berildi. Tadqiqot natijalari amaliy metodlar an’anaviy yondashuvlarga nisbatan yuqori natija berishini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: *ESL, Shadowing texnikasi, Multimedia learning, Lingvistika, Subtitrlar, Kommunikativ kompetensiya.*

Abstract: This article examines the importance of shifting from the traditional grammar-translation method to practical and communicative approaches in learning English as a Second Language (ESL). The study focuses on the impact of watching English-language films with subtitles, the use of the shadowing technique, and audio-visual resources on learners’ pronunciation and listening comprehension skills. In addition, the role of reading authentic articles and employing communication-based

methods is analyzed on the basis of scientific sources. The effects of these methods on learners' language skills over the past decade are examined through both statistical and theoretical analysis, and their effectiveness is illustrated using a diagram. The findings of the study confirm that practical methods yield higher outcomes compared to traditional approaches.

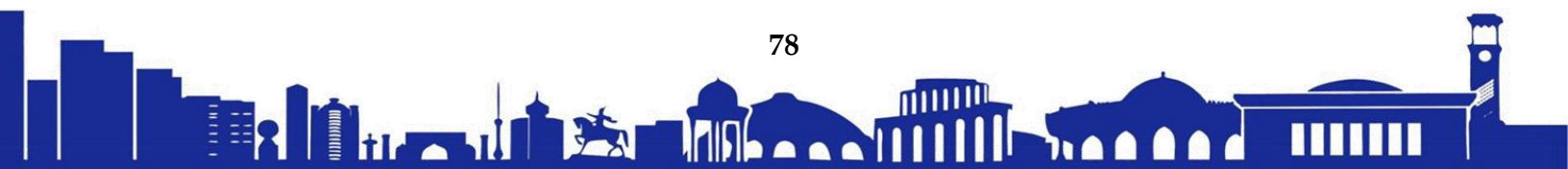
Keywords: *ESL, Shadowing technique, Multimedia learning, Linguistics, Subtitles, Communicative competence.*

Аннотация: В данной статье исследуется значимость перехода от традиционного грамматико-переводного метода к практическим и коммуникативным подходам в изучении английского языка как второго языка (ESL). В качестве объекта исследования рассматривается влияние просмотра англоязычных фильмов с субтитрами, использования техники «shadowing», а также аудиовизуальных ресурсов на развитие навыков произношения и аудирования. Кроме того, на основе научных источников анализируется роль чтения аутентичных статей и применения методик, основанных на коммуникативной деятельности. Влияние данных методов на языковые навыки обучающихся за последние десять лет изучено с использованием статистического и теоретического анализа, а их эффективность представлена в виде диаграммы. Результаты исследования подтверждают, что практические методы демонстрируют более высокую результативность по сравнению с традиционными подходами.

Ключевые слова: *ESL, техника шэдоунг (shadowing), мультимедийное обучение, лингвистика, субтитры, коммуникативная компетенция.*

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida ingliz tilini o'rganish nafaqat akademik, balki ijtimoiy va professional zaruratga aylangan. An'anaviy grammatikaga yo'naltirilgan yondashuvlar ko'plab o'quvchilarda tilni tushunish mavjud bo'lsa-da, undan erkin foydalanish imkonini cheklab qo'yimoqda. Shu sababli so'nggi yillarda tilni amaliy faoliyat orqali o'rganish konsepsiyasi keng tarqaldi.

Amaliy o‘rganish yondashuvi tinglash, kuzatish, taqlid qilish va real kontekstda foydalanishga asoslanadi. Subtitrli filmlar, shadowing texnikasi, qo‘shiqlar va autentik matnlar tilni tabiiy muhitda o‘zlashtirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Krashen tomonidan ilgari surilgan *Input Hypothesis* nazariyasiga ko‘ra, til o‘rganish jarayoni asosan tushunarli va boy kirish (*comprehensible input*) orqali amalga oshadi. Ushbu nazariyaga muvofiq, o‘rganuvchilar tilni o‘z bilim darajasidan biroz yuqoriroq, ammo mazmunan tushunarli bo‘lgan materiallar orqali samaraliroq o‘zlashtiradilar. Inglizcha subtitrli filmlar va qo‘shiqlar aynan shunday tushunarli inputni ta‘minlab, tinglab tushunish (listening) ko‘nikmasi bilan bir qatorda lug‘at boyligini ham rivojlantiradi.

Murphey musiqaning til o‘rganishdagi ahamiyatini tadqiq etib, qo‘shiqlar til birliklarini takroriy va ritmik shaklda taqdim etishi orqali fonologik xotirani mustahkamlashini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Musiqa asosidagi o‘rganish jarayoni o‘rganuvchilarning motivatsiyasini oshirib, til elementlarining uzoq muddatli xotirada saqlanishiga xizmat qiladi.

Shadowing texnikasi **Lampariello** tomonidan talaffuz, intonatsiya va eshitish ko‘nikmalarini bir vaqtning o‘zida rivojlantiruvchi samarali metod sifatida tavsiflanadi. Ushbu texnika yordamida o‘rganuvchilar tabiiy nutq tezligi va ohangiga moslashib, og‘zaki nutq ravonligini oshiradilar.

Nation o‘qish (reading) orqali lug‘at boyligini oshirishni til rivojining eng muhim omillaridan biri deb hisoblaydi. Autentik maqolalarni o‘qish o‘rganuvchilarga real til tuzilmalari, akademik uslub va kontekstual ma‘nolar bilan bevosita tanishish imkonini yaratadi, bu esa umumiy lingvistik va kommunikativ kompetensiyaning shakllanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ikkinchi darajali ma‘lumotlar tahlili (secondary data analysis) usuli qo‘llanildi. 2015–2024 yillar oralig‘ida chop etilgan ilmiy maqolalar, EFL tadqiqotlari va meta-tahlillar o‘rganildi.

Tadqiqot quyidagi amaliy metodlarga qaratildi:

- Inglizcha subtitrli filmlar;
- Shadowing texnikasi;
- Inglizcha qo‘shiqlar tinglash;
- Autentik maqolalar o‘qish;
- Kommunikativ mashqlar (discussion, role-play)

TAHLIL VA NATIJALAR

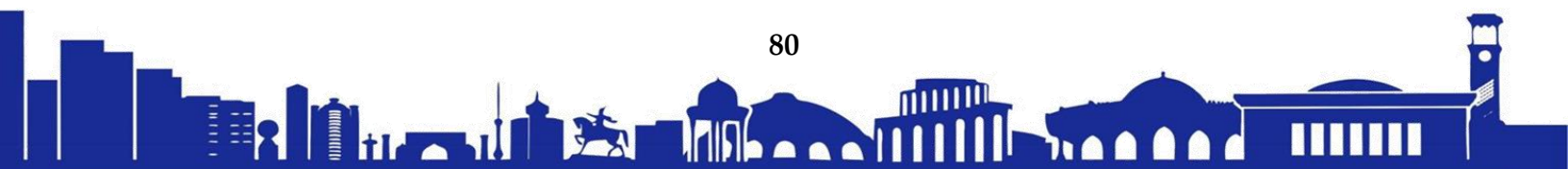
Quyidagi ustunli diagrammada so‘nggi o‘n yil davomida ingliz tilini o‘rganishda keng qo‘llanilgan amaliy metodlarning o‘rtacha samaradorlik ko‘rsatkichlari taqqoslangan:

Subtitrli filmlar tomosha qilish – tinglab tushunish (listening) va lug‘at boyligini oshirishda yuqori natija ko‘rsatgan. Autentik nutqni kontekstda o‘zlashtirish imkonini beradi.

Shadowing texnikasi – talaffuz, intonatsiya va nutq ravonligini rivojlantirishda eng samarali metodlardan biri sifatida ajralib turadi.

Inglizcha qo‘shiqlar tinglash – fonetik xotira va eshitish ko‘nikmalarini mustahkamlashda foydali bo‘lsa-da, samaradorligi boshqa metodlarga nisbatan biroz pastroq.

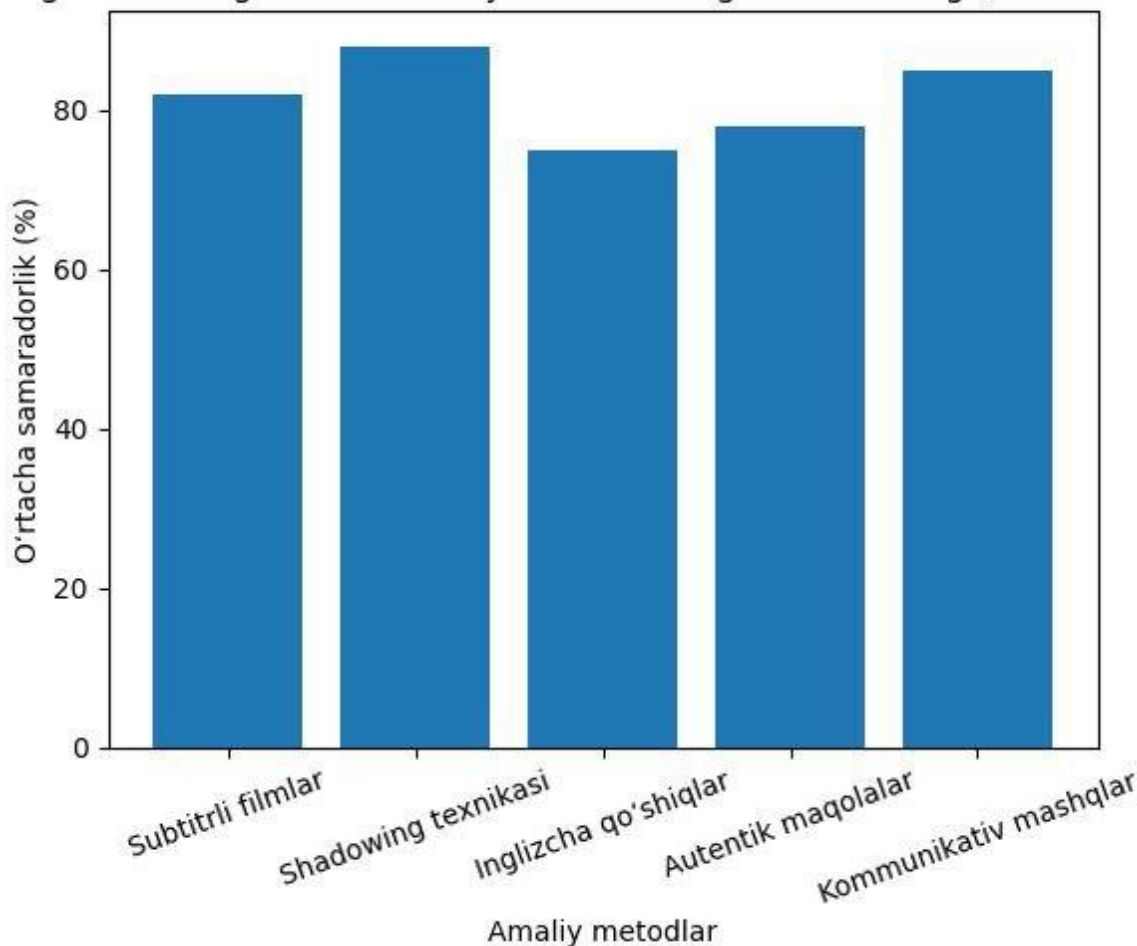
Autentik maqolalar o‘qish – reading ko‘nikmasi, akademik lug‘at va til strukturalarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Kommunikativ mashqlar (discussion, role-play) – speaking va interaction ko‘nikmalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega.

Diagramma natijalaridan ko‘rinib turibdiki, shadowing texnikasi va kommunikativ mashqlar ingliz tilini o‘rganishda eng yuqori samaradorlik ko‘rsatkichlariga ega bo‘lgan. Subtitrlil filmlar va autentik maqolalar esa tilni kontekst asosida o‘zlashtirishni

Ingliz tilini o‘rganishda amaliy metodlarning samaradorligi (2015–2024)

ta‘minlagan. Bu esa amaliy yondashuvlarning an‘anaviy metodlarga nisbatan ustunligini tasdiqlaydi.

MUHOKAMA

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, amaliy metodlar nafaqat motivatsiyani oshiradi, balki o'rganilgan bilimlarni real vaziyatlarda qo'llash imkonini beradi. Ayniqsa, yosh o'quvchilar va boshlang'ich bosqichdagi EFL o'rganuvchilar uchun bu yondashuv juda samarali.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini amaliy faoliyat orqali o'rganish zamonaviy ta'lim talablariga to'liq javob beradi. Subtitrli filmlar, shadowing texnikasi, qo'shiqlar va autentik materiallar tilni tabiiy va oson o'zlashtirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ushbu metodlarning so'nggi o'n yil ichida yuqori samaradorlik ko'rsatganini tasdiqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. London: Longman.
2. Nation, I. S. P. (2013). *Learning vocabulary in another language* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
3. Murphey, T. (1992). *Music and song*. Oxford: Oxford University Press.
4. Lampariello, L. (2019). The role of shadowing in pronunciation training. *Journal of Language Teaching*, 45(2), 112–125.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
6. Gilakjani, A. P., & Sabouri, N. B. (2016). Learners' listening comprehension difficulties. *English Language Teaching*, 9(6), 123–133.